

Bygningshaandværkere, der fandtes her i København, beskæftigede. Hvorledes forklæres dette ejendommelige Forhold: 6 000 Lejligheder kunde man gøre færdige i 1920—21 med fuld Beskæftigelse, i 1922—23 naar man kun det halve? Det er kun forklarligt ved Antagelsen af et stærkt aftagende Antal af Bygningshaandværkere eller ved Tilstedekomsten af et ændret Arbejdstempo. Da København normalt kræver ca. 4 000 nye Lejligheder aarligt, for at Byggevirksomheden skal svare til normal Tilvækst, lidt mindre naturligvis nu i disse Aar; hvor der har været spærret for Tilgang, skønnes det ikke, at man med det Antal Bygningshaandværkere, der er til Disposition, kan naa væsentligt videre. Derfor skred jeg i sin Tid til at foreslaa for den høje Rigsdag — og den gjorde Forslaget til Lov —, at der skulde gives Adgang for Kommunerne, altsaa ogsaa for Københavns Kommune, til at afspærre for saadan Tilflytning, som ikke skønnedes bevisligt fornøden. Det er jo en skarp Bestemmelse, som selvsagt for Masser af Personer har været meget trykkende, men som ikke des mindre efter min Opfattelse var og maaske i nogen Tid endnu vil være fornøden, hvis man i det hele taget herinde skal komme gennem Vanskelighederne.

Det statistiske Materiale giver ogsaa en Række Oplysninger om Antallet af overbefolkede Lejligheder her i København og om Antallet af Familier under Kommunens Boligforsorg, og begge Dele viser efter min Opfattelse, at der her i København endnu er ikke helt ubetydelige Vanskeligheder paa Boligomraadet, selv om jeg deler den Betragtning, som det ærede Medlem Hr. Dahlgaard nylig har fremført i et Interview, gaaende ud paa, at en væsentlig Bedring er indtraadt, saaledes at der er en Lysning paa dette Omraade, der lover godt for en snarlig gunstigere Stilling.

Nu er Begrebet „overbefolket Lejlighed“ vanskeligt definerligt, og man kan efter min Opfattelse med vægtige Grunde kritisere den Definition, som Statistikerne anvender, naar de betegner en Lejlighed som overbefolket, saafremt der er mere end to Personer pr. Værelse i den. Det vil altsaa sige, at man betragter en Etværelseslejlighed som overbefolket, naar den bebos af Mand, Hustru og et lille Barn, eller betragter en Toværelseslejlighed — og det er jo en meget almindelig Boligtipe for Arbejderbefolkningen — som overbefolket, naar den bebos af Mand, Kone og 3 smaa Børn. Man kan dog, haaber jeg, her i dette

høje Ting, være enig om, at en saadan Betragtning er der overhovedet ingen Mening i.

Hvis man derfor vil fæste sig ved Begrebet: overbefolket Lejlighed, for deri at finde Støtte for en Paastand om den store Bolignød, der findes her i Byen, maa man efter min Mening holde sig til de særlig overbefolkede Lejligheder, det vil sige saadanne, som er beboet af 4 eller flere Personer pr. Værelse. Og Antallet af saadanne Lejligheder i Storbyen København — og en Storby er den jo dog nu blevet — opgives til 1 677; i 1911 fandtes der 877 saadanne Lejligheder, saa der er altsaa kun tilkommet 800 siden. Der vil imidlertid altid i en Storby være et Befolkningselement, hvis hele sociale og moralske Niveau og Livsvaner fører det til ligefrem at foretrække en saadan Beboelsesform. Jeg vil i denne Forbindelse minde om den utvivlsomt ikke helt ubetydelige Indvandring til Hovedstaden, som i Krigsaarene fandt Sted af Befolkningselementer navnlig fra Østersølandene, hvis sociale Niveau og hele Livsforhold som Regel falder ganske godt sammen med Boligvilkaarene i mange af Sidegaardernes Baghuse. Men af de 5 000 Lejligheder, der i Februar 1923 beboedes af mere end 1 Familie, var der dog ikke mere end ca. 2 pCt., der var saaledes overbefolkede, at de rummede 4 Personer eller flere pr. Værelse.

Derfor har det ærede Medlem Hr. Dahlgaard saa fuldkommen Ret, naar han paa Embeds Vegne udtaler, at Begrebet overbefolket Lejlighed ikke paa nogen Maade giver noget eksakt Maal for Nødstilstanden paa Boligomraadet; Spørgsmaalet om overbefolkede Lejligheder har slet ikke nogen fast Forbindelse med Bolignødsproblemet, deri er jeg ganske enig med det ærede Medlem Hr. Dahlgaard. Ligeledes er jeg enig med ham, naar han henviser til, at Storkøbenhavn i tidligere Tid havde overordentlig mange overbefolkede Lejligheder, samtidig med at der fandtes en stor Reserve af ledige Lejligheder. Jeg minder om, at der var 877 stærkt overbefolkede Lejligheder her i København i 1911, samtidig med at Tusinder af Lejligheder stod ledige.

Nu opgør det indenrigsministerielle Udvalg Antallet af tiltrængte Lejligheder til ca. 8 000, naar man blot regner med Opnaaelse af 1 pCt. Ledighed, medens der jo nu praktisk talt ikke er Lejligheder ledige. Men hvorledes et saadant Overskud skal kunne tilvejebringes, synes under Hensyn til den til Raadighed staaende Ar-